

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Vår ref: fs1619/hko
Deres ref: 13/3769 FMA
Oslo, 01.05.2016

Høring – Delutredning 1 fra hvitvaskingslovutvalget

Vi viser til departementets høringsbrev 15. februar 2016 der det bes om kommentarer til forslag fremmet av hvitvaskingslovutvalget i *NOU 2015: 12 Ny lovgivning om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering*.

Saken er behandlet i Regnskap Norges fagutvalg.

Klargjøring av hvitvaskingsbegrepet

Regnskap Norge representerer autoriserte regnskapsførere, som har vært en del av hvitvaskingslovens rapporteringspliktige siden 2004. Hvitvaskingsloven har et svært viktig og meningsfylt formål, og som rapporteringspliktig bransje tar vi pliktene og ansvaret på det aller største alvor.

Regnskap Norge stiller seg bak hvitvaskingsloven som instrument for å forebygge og avdekke transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller med tilknytning til terrorhandlinger. Samtidig er vi opptatt av at reglene må være klare, treffende for formålet og praktikable å etterleve. Et vesentlig punkt vi har møtt uklarhet på i praksis dreier seg om definisjonen av hvitvasking, nærmere bestemt i grensegangen mellom den såkalte primærforbrytelsen og den etterfølgende hvitvaskingstransaksjonen. Når går handlingen over i hvitvaskings farvann? Dette har avgjørende betydning for når undersøkelses- og rapporteringsplikten inntreffer, og dermed også for når man krysser grensen for å risikere sanksjoner og straffeforfølgelse ved eventuell forsømmelse. Vi har adressert utfordringen til departementet tidligere, og har ved kontakt med Økokrim også forsøkt å få vurderinger av konkrete typetilfeller – for å ha noen føringer å bygge på. Det har dessverre vist seg vanskelig å få på en entydig og klar måte. Dermed overlates usikkerheten til den rapporteringspliktiges bedømming i stedet. Det er ikke god forvaltning overfor de rapporteringspliktige.

Vi merker oss at utvalget i sin delutredning 2 skal vurdere og fremme forslag til regulering av tilsyns- og sanksjonskompetanse, jf. mandatet punkt 4. For å gjennomføre EØS-rettslige regler som svarer til fjerde hvitvaskingsdirektiv, blir det sagt at det (delutredning 1 punkt 1.1.3, side 8):

«vil [...] måtte innføres et nytt og omfattende sanksjonsapparat. Blant annet skal tilsynsmyndighetene i enkelte tilfeller kunne ilegge administrative bøter på inntil 5 000 000 euro (artikkel 59 nr. 3(a)), ledelsen i rapporteringspliktige enheter skal kunne holdes ansvarlig og sanksjoneres (artikkel 58 nr. 3).»

Vi vil kommentere dette når forslagene foreligger, men allerede nå understreke at et slikt økt sanksjonsregime i ytterligere grad må sette press på å få klare regler å forholde seg til. Dette gjelder som nevnt spesielt for hvitvaskingsbegrepet.

Beløpsgrense for kontantvederlag

Utredningen drøfter om det bør innføres en beløpsgrense for kontantvederlag som alternativ til rapporteringsplikt for forhandlere av gjenstander. Utvalget har ikke kommet fram til enighet på dette punktet. Mens flertallet avviser en beløpsgrense og dermed gjør alle rapporteringspliktige uavhengig av oppgjørsform, deles utvalget i to mindretall med følgende henholdsvis forslag:

- At forhandlere gis rett til konsekvent å betinge seg betaling på andre måter enn med kontanter, slik at forhandleren kan velge seg bort fra hvitvaskingslovens forpliktelser.
- At det innføres kontantforbud over en viss beløpsgrense, supplert med rapporteringsplikt for nærmere angitte forhandlere av gjenstander, uavhengig av betalingsform.

Regnskap Norge støtter mindretallet som går inn for kontantforbud over en viss beløpsgrense. I tillegg til å være et godt og egnet grep for å redusere svart økonomi og hvitvasking, er det også en løsning som vil være langt mindre ressurskrevende enn alternativet. Så lenge formålet oppnås, må det være en viktig grunn å se hen til konsekvensene for administrative byrder. I den sammenheng mener vi flertallet undervurderer byrden for den rapporteringspliktige. I følge flertallets vurdering under punkt 2.6.2.4 «gjennomfører forhandlere av gjenstander sjelden større kontanttransaksjoner» slik at «kostnadene knyttet til kundekontroll, undersøkelse og rapportering, derfor trolig [vil] være nokså beskjedne.» Det kan godt være. Derimot mener vi opplegget rundt, med krav til kontroll- og kommunikasjonsrutiner og opplæringsprogram, og som skal holdes levende og i løpende bevissthet hos forhandlerens personale, er mer omfattende enn det som antas. Vi må også ta i betraktning sanksjonsregimet ved brudd, som både er en risiko og potensiell kostnad i seg selv.

Vi vil videre fremheve som paradoksalt å iverksette et så stort rapporterings- og tilsynsapparat på et kontantvilkår, hvis volumet av slike transaksjoner er så liten som det blir sagt.

Vi viser også til de oppfølgings- og tilsynsmessige utfordringene som i tilfelle vil følge av at den rapporteringspliktige gruppen ikke er entydig identifiserbar. Alle selgere av gjenstander som kan komme i posisjon til å gjennomføre kontantsalg for mer enn beløpsgrensen, er potensielle rapporteringspliktige. Det er ikke gitt å vite hvem disse er, ei heller hvem som faktisk gjennomfører en rapporteringsutløsende transaksjon. En registreringsordning for forhandlere av gjenstander vil etter vårt syn heller ikke bøte på dette, men bare skape et stort og kostnadsfullt byråkrati. Vi er derfor helt enig i utvalgets konklusjon i kapittel 6.4.5 om at det ikke etableres et register for forhandlere av gjenstander.

Uavhengig av hvilke primære årsaker som ligger til grunn for løsningene, finner vi det også viktig for en kontantforbudsløsning at så mange nærliggende land har valgt å innføre det, herunder Danmark. Det er vist til at flere av landene over tid har senket beløpsgrensene for kontantforbud, for i større grad å rettes mot kontantstrømmer generelt i samfunnet. Regnskap Norge er åpen for at grensen kan settes ned mot kr 10 000, herunder at kontantforbudet innføres generelt – ikke bare ved kjøp fra forhandlere av gjenstander. På denne måten vil man ytterligere komme i bekjempelse med de muligheter kontantbruk gir for skatteunndragelser og svart økonomi.

Restriksjoner knyttet til kontantbruk er ikke nytt i Norge. Som utredningen viser til har vi allerede regler om krav om betaling via bank som vilkår for fradragsrett i skatte- og avgiftsmessig sammenheng (skatteloven § 6-51, merverdiavgiftsloven § 8-8), og medansvar for skatt og avgift dersom privat oppdragsgiver betaler med kontant vederlag over kr 10.000 (skattebetalingsloven § 16-50). Reglene ble innført med virkning fra 1. januar 2011. Etter vårt skjønn har dette gått seg godt til, slik at vi allerede har hatt en viss modning for å ta det et skritt til.

Mindretallet som går inn for en beløpsgrense for kontantvederlag, har et supplerende forslag om rapporteringsplikt for nærmere angitte forhandlere av gjenstander – uavhengig av betalingsform. Vi kan vanskelig ta stilling til dette uten samtidig å vite hvilke grupper det vil være snakk om og med hvilken begrunnelse. Vi legger imidlertid til grunn at det uansett vil dreie seg om en svært begrenset krets, der nytteverdien er målt mot kostnaden og godt begrunnet og dokumentert. Et forslag om utvalg av grupper forutsettes også å bli sendt på høring.

Avslutningsvis vil vi, i tilknytning til mindretallsforslaget om å kunne betinge seg betaling på andre måter enn med kontanter, bringe inn et element som ikke synes å være vektlagt i utredningen:

I Innst. O. nr 42 (2008-2009) til hvitvaskingsloven av 6. mars 2009 nr. 11, uttaler komiteen i pkt. 3.2: «Komiteen viser til finansministerens brev 21. januar 2009 til Fremskrittspartiets stortingsgruppe, der finansministeren angir at det er forhandlere «som erfaringsmessig kan komme til å motta» kontantbeløp på mer enn 40 000 kroner, som må «ha rutiner på plass for å håndtere slike situasjoner når de oppstår». Finansministeren angir videre at forhandlere som

---

sørger for å avtale at kontantdelen av betalingen er lavere enn 40 000 kroner, dermed vil «unngå å komme inn under hvitvaskingsloven». Komiteen slutter seg til dette.»

Slik vi forstår den foreliggende situasjonen, kan forhandlere av gjenstander – under henvisning til ovennevnte – allerede under dagens regime forholde seg til ovennevnte og sørge for å avtale at kontantdelen av transaksjoner aldri overstiger 40 000 kroner. Vi finner det underlig at finansministerens fortolkning eventuelt skulle være i strid med gjeldende rett. Uansett er det her behov for å oppklare rettstilstanden.

Våre medlemmer har et betydelig antall oppdragsgivere innenfor kundegruppen forhandlere av gjenstander. Samlet sett opplever vi og våre medlemmer at hvitvaskingsregelverket slik det i dag er utformet, er vanskelig tilgjengelig og komplisert å oppfylle i praksis. Dette vil gjelde enda mer hvis det ikke en gang skal være anledning for forhandlere av gjenstander til å konsekvent betinge seg betaling på andre måter enn med kontanter, slik at de kan velge seg bort fra hvitvaskingslovens forpliktelser. Det er etter vår oppfatning behov for et enklere regime for denne gruppen. Under henvisning til erfaringene fra bl.a. Danmark, mener vi at dette bør være mulig.

Tilbydere av virksomhetstjenester

I kapittel 6.4.2 diskuterer utvalget behovet for autoriserings- og registreringsordning for tilbydere av virksomhetstjenester. Her er vi helt enig med utvalget i at rapporteringspliktige som allerede er omfattet av en registrerings- eller konsesjonsplikt (autoriserte regnskapsførere, revisorer m.fl.), ikke må inngå i en tillatelses- og registreringsordning til.

Med vennlig hilsen

Regnskap Norge

Sandra Riise

Adm.dir.

Hanne Opsahl

Leder fag